คู่มือเตรียมสอบ

สำนักงานศาลยุติธรรม ปี 69

เจ้าพนักงาน

ศาลยุติธรรม

ปฏิบัติการ

ประกอบด้วย

หลักสูตรและวิธีการสอบการวัดความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง (ภาค ข.) (๒๐๐ คะแนน) ดังนี้

๑. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติราชการ (๘๐ คะแนน)
   - ๑.๑ ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
   - ๑.๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
   - ๑.๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
   - ๑.๔ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม
   - ๑.๕ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม
   - ๑.๖ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของสำนักงานศาลยุติธรรม
๒. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ปฏิบัติในตำแหน่งเจ้าพนักงานศาลยุติธรรม (๑๒๐ คะแนน)
   - ๒.๑ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานธุรการทั่วไปและงานธุรการคดีของศาลยุติธรรม
   - ๒.๒ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ปฏิบัติในตำแหน่งเจ้าพนักงานศาลยุติธรรม

ศูนย์รวมคู่มือเตรียมสอบและแนวข้อสอบมีวางจำหน่ายตามศูนย์หนังสือทั่วประเทศ
บริการจัดส่งพัสดุหรือ ไฟล์ดาวน์โหลด www.thebestcenter.com
ติดต่อไลน์ Line ID : @thebestcenter หรือ Line ID : 0822151906

280.-

คู่มือสอบเจ้าพนักงานศาลยุติธรรมปฏิบัติการ
สำนักงานศาลยุติธรรม

รวบรวมและเรียบเรียงโดย.....

ฝ่ายวิชาการ สถาบัน THE BEST CENTER

ห้ามตัดต่อหรือคัดลอกส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหา

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ราคา 280 บาท

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

The Best Center InterGroup Co., Ltd.

บริษัท เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์ อินเตอร์กรุ๊ป จำกัด

บริหารงานโดย ดร.สิงห์ทอง บัวชุมและอาจารย์จันทนี บัวชุม (ติวเตอร์กุ้ง ย่าน ม. ราม)

เลขที่ 2145/7 ซอยรามคำแหง 43/1 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์.081-496-9907,0-2314-1492, 0-2318-6868 โทรสาร. 0-2718-6274 line id: @ thebestcenter

www.thebestcenter.com หรือ www.facebook.com/bestcentergroup

คู่มือสอบ
เจ้าพนักงานศาลยุติธรรมปฏิบัติการ
สำนักงานศาลยุติธรรม

ราคา 280 -.

คำนำ

สำหรับชุดคู่มือสอบสำหรับตำแหน่งเจ้าพนักงานศาลยุติธรรมปฏิบัติการ สำนักงานศาลยุติธรรม เล่มนี้ ทางสถาบัน THE BEST CENTER และฝ่ายวิชาการของสถาบันได้เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมสอบในการสอบแข่งขันฯในครั้งนี้

ทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำหนังสือ เล่มนี้ขึ้นมา ภายในเล่มประกอบด้วยทุกส่วนที่กำหนดในการสอบ เจาะข้อสอบทุกส่วน พร้อมคำเฉลยอธิบาย มาจัดทำเป็นหนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดทำต้นฉบับ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมาเป็นเล่มได้ พร้อมกันนี้คณะผู้จัดทำขอน้อมรับข้อบกพร่องใดๆ อันเกิดขึ้นและยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุกๆท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน

ฝ่ายวิชาการ

สถาบัน The Best Center

www.thebestcenter.com

สารบัญ

➢ความรู้เกี่ยวกับสำนักงานศาลยุติธรรม 1

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติราชการ (80 คะแนน)

✦แนวข้อสอบความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 18

➢พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 34

✦แนวข้อสอบพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4. พ.ศ.2562 46

➢พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 50

✦แนวข้อสอบพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3. พ.ศ.2562 93

ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม

♦ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา พ.ศ.2560 130

♦ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการคิดค้นผลงานด้านนวัตกรรมเพื่อใช้ในการบริหารคดี
และการบริการของศาลยุติธรรม พ.ศ.2562 132

♦คำสั่งสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ 233/2561 เรื่อง มอบอำนาจในการดำเนินการทางวินัยแก่
พนักงานราชการศาลยุติธรรม 134

ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม

♦ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยพนักงานราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2550 135

♦ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยพนักงานราชการศาลยุติธรรมฉบับที่ 2 พ.ศ.2562 142

♦ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ.2559 143

♦ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ.2559 151

♦ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการส่งเสริมจริยธรรมข้าราชการศาลยุติธรรม ลูกจ้าง
และพนักงานราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2557 158

♦ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการจัดประเภทตำแหน่งและ
ระดับตำแหน่งของข้าราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2552 161

♦ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการแต่งตั้งเจ้าพนักงานคดี พ.ศ.2551
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2562 165

♦ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยคณะอนุกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมเกี่ยวกับ
การดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการ พ.ศ.2550 168

ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของสำนักงานศาลยุติธรรม
♦ข้อบังคับสำนักงานศาลยุติธรรมว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ 172
♦ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายค่าป่วยการและค่าใช้จ่ายของ
ผู้ประนีประนอม พ.ศ.2556 186
♦คำสั่งสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ 693/2563 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2563
เรื่อง มอบอำนาจในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการศาลยุติธรรมและลูกจ้าง 188
✦รวมแนวข้อสอบ 190
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ปฏิบัติในตำแหน่งเจ้าพนักงานศาลยุติธรรม (120 คะแนน)
➢ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526 194
✦แนวข้อสอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2564 223
➢ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานธุรการทั่วไปและงานธุรการคดีของศาลยุติธรรม 271
✦แนวข้อสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ปฏิบัติในตำแหน่งเจ้าพนักงานศาลยุติธรรม 303

ความรู้เกี่ยวกับสำนักงานศาลยุติธรรม

ประวัติศาลยุติธรรม

ศาลในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีอยู่มากมายหลายศาลกระจายกันอยู่ตามกระทรวงกรมต่างๆ และมีหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีต่างพระเนตรพระกรรณแทนพระมหากษัตริย์ต่อมาเมื่อบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น มีการติดต่อกับชาวต่างชาติลัทธิชาวตะวันตกได้แผ่ขยายเข้ามาทำให้ระบบการศาลไทยมีการเปลี่ยนแปลงมิฉะนั้นอาจเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับชาติตะวันตกได้ จึงมีการปฏิรูประบบการศาลไทยขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงมีบทบาทในการวางรากฐานระบบการศาลยุติธรรม โดยได้รวมศาลที่กระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงกรมต่างๆให้มารวมไว้ในที่แห่งเดียวกัน เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปด้วยความรวดเร็วถูกต้องเหมาะสมไม่ทำให้ราษฎรเดือดร้อน

และในโอกาสที่กรุงเทพมหานครมีอายุครบ 100 ปี ซึ่งตรงกับวันที่ 21 เมษายน 2425 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทางขบวนพยุหยาตรามาวางศิลาก่อพระฤกษ์อาคารศาลสถิตย์ยุติธรรม และทรงโปรดฯให้จารึกพระราชปรารภในการจัดตั้งศาลยุติธรรมไว้ในแผ่นเงิน ซึ่งเรียกว่า"หิรัญบัตร" มีความกว้าง 9.5 ซ.ม.ยาว 37.2 ซ.ม.จำนวน 4 แผ่น ฝังอยู่ใต้อาคารศาลสถิตย์ยุติธรรมบนแผ่นเงินจารึกด้วยอักษรไทยที่สวยงามและทรงคุณค่ามาก แสดงให้เห็นถึงพระบรมราโชบายในการปกครองแผ่นดินว่ามีพระราชประสงค์ให้ตั้งศาลขึ้นเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดอรรถคดีทรงเล็งเห็นว่าบ้านเมืองจะอยู่ด้วยความสงบสุขร่มเย็นต้องอาศัยการศาลเป็นสำคัญ จึงทรงจัดระบบกฎหมายและระเบียบทางการศาลขึ้นใหม่เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชาติตะวันตก โดยมีกรมหลวงพิชิตปรีชากรและพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์เป็นกำลังสำคัญในการแก้ไขกฎหมายและปฏิรูประบบการศาลยุติธรรมให้เจริญรุ่งเรืองเป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศ

ศาลจึงเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้แก่ประชาชนสืบมาตราบเท่าทุกวันนี้ และในโอกาสที่กรุงเทพมหานครครบรอบ 220 ปี ซึ่งตรงกับศาลยุติธรรมครบรอบ 120 ปี ในปี พ.ศ. 2545 สำนักงานศาลยุติธรรมจึงร่วมกันจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุขึ้นเพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ที่มีต่อศาลยุติธรรมจึงถือเอาวันที่ 21 เมษายนของทุกปีเป็น "วันศาลยุติธรรม"

ทรงเล็งเห็นว่าบ้านเมืองจะอยู่ด้วยความสงบสุขร่มเย็นต้องอาศัยการศาลเป็นสำคัญ จึงทรงจัดระบบกฎหมายและระเบียบทางการศาลขึ้นใหม่ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชาติตะวันตก โดยมีกรมหลวงพิชิตปรีชากร และพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์เป็นกำลังสำคัญในการแก้ไขกฎหมายและปฏิรูประบบการศาลยุติธรรมให้เจริญรุ่งเรืองเป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศ

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2478 ได้มีการประกาศใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรมแบ่งแยกงานศาลยุติธรรมออกต่างหากจากกันเป็นสองฝ่าย คืองานธุรการและงานตุลาการ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบงานธุรการส่วนงานตุลาการ คือการพิจารณาพิพากษา เป็นอำนาจของตุลาการโดยเฉพาะ นับแต่ตั้งกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานธุรการของศาลยุติธรรมมาได้ 100 ปีเศษ จึงได้เกิดแนวความคิดที่จะแยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้พ้นจากข้อระแวงสงสัยว่าศาลยุติธรรมอาจถูกแทรกแซงจากฝ่ายบริหารและไม่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี

จนกระทั่งได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรม บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยงานธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 มาตรา 5 บัญญัติให้มีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2543 จึงถือว่าศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรมนับแต่นั้นเป็นต้นมา

แผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม

พ.ศ. 2569 – 2572

วิสัยทัศน์

"ศาลยุติธรรมอำนวยความยุติธรรมอย่างรวดเร็ว เข้าถึงได้ด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่
เพื่อความเชื่อมั่นและความเท่าเทียมในสังคม"

พันธกิจ

1. พิจารณาพิพากษาคดีด้วยความถูกต้องเป็นธรรมและรวดเร็ว
2. คุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างเสมอภาค
3. อำนวยความยุติธรรมตามมาตรฐานสากล ทันสมัย
   และตอบสนองความต้องการของประชาชนในยุคดิจิทัล
4. ดำรงความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชน

ยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม

1. ยุทธศาสตร์ S Speedy Justice
   การอำนวยความยุติธรรมถูกต้องเป็นธรรมอย่างรวดเร็ว
2. ยุทธศาสตร์ M Modern Innovation
   นวัตกรรมสมัยใหม่
3. ยุทธศาสตร์ A Accessibility for all
   ทุกคนเข้าถึงได้อย่างเสมอภาค
4. ยุทธศาสตร์ R Ready for the future
   พร้อมมุ่งสู่อนาคต
5. ยุทธศาสตร์ T Trust
   ความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชน

เป้าประสงค์

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์
S Speedy Justice การอำนวยความยุติธรรมถูกต้องเป็นธรรมอย่างรวดเร็ว	ประชาชนได้รับการอำนวยความยุติธรรมจากศาลยุติธรรมอย่างรวดเร็ว
M Modern Innovation นวัตกรรมสมัยใหม่	นวัตกรรมของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมส่งเสริมการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานและการบริการประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
A Accessibility for all ทุกคนเข้าถึงได้อย่างเสมอภาค	ประชาชนเข้าถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามหลักสากลอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค
R Ready for the future พร้อมมุ่งสู่อนาคต	การขับเคลื่อนระบบงานศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าตามยุคสมัย
T Trust ความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชน	ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในการอำนวยความยุติธรรมของศาลยุติธรรม

ยุทธศาสตร์ S Speedy Justice การอำนวยความยุติธรรมถูกต้องเป็นธรรมอย่างรวดเร็ว

เป้าประสงค์

ประชาชนได้รับการอำนวยความยุติธรรมจากศาลยุติธรรมอย่างรวดเร็ว

ตัวชี้วัด

ประชาชนเชื่อมั่นว่าศาลยุติธรรมใช้ระยะเวลาดำเนินการในแต่ละขั้นตอนงานอย่างเหมาะสม และลดค่าใช้จ่ายของคู่ความ

ปีงบประมาณ 2569	ปีงบประมาณ 2570	ปีงบประมาณ 2571	ปีงบประมาณ 2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ
ประเด็นย่อยที่ 1 ส่งเสริมการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมด้วยหลักนิติธรรม **เป้าหมาย** กระบวนพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมเป็นไปโดยถูกต้องเป็นธรรมอย่างรวดเร็ว **ตัวชี้วัด** 1. ร้อยละของคดีเสร็จไปภายในไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันรับฟ้อง 2. อัตราส่วนคดีรับใหม่ของศาลชั้นอุทธรณ์ต่อคดีเสร็จไปของศาลชั้นต้น 3. อัตราส่วนคดีรับใหม่ของศาลฎีกาต่อคดีเสร็จไปของศาลชั้นอุทธรณ์	1. ส่งเสริมกระบวนพิจารณาพิพากษาคดีและการบังคับใช้กฎหมายในแต่ละชั้นศาลและประเภทคดีเป็นไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น เป็นธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์คดีที่เปลี่ยนแปลง 2. เสริมสร้างกระบวนพิจารณาคดีมโนสาเร่ คดีไม่มีข้อยุ่งยาก คดีความผิดทางพินัย และคดีชำนัญพิเศษเป็นไปโดยรวดเร็วตามลักษณะเฉพาะของแต่ละประเภทคดีและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 3. บริหารจัดการปริมาณงานและปรับอัตรากำลังของบุคลากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปตามกรอบระยะเวลาและมีมาตรฐาน 4. ส่งเสริมความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดีและยกระดับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตุลาการ ตะโต๊ะยุติธรรม และผู้พิพากษาสมทบ

2569	2570	2571	2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 72

2569	2570	2571	2572
ไม่เกินร้อยละ 30	ไม่เกินร้อยละ 30	ไม่เกินร้อยละ 30	ไม่เกินร้อยละ 30

2569	2570	2571	2572
ไม่เกินร้อยละ 30	ไม่เกินร้อยละ 30	ไม่เกินร้อยละ 30	ไม่เกินร้อยละ 30

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ
ประเด็นย่อยที่ 2 ส่งเสริมการระงับข้อพิพาททางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพ **เป้าหมาย** การระงับข้อพิพาททางเลือกเป็นไปอย่างรวดเร็ว ประหยัด เป็นธรรม และคู่กรณียินยอมทุกฝ่าย **ตัวชี้วัด** ร้อยละคดีส่วนแพ่งที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จจากคดีส่วนแพ่งที่เข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ย	1. ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท และการระงับข้อพิพาททางเลือกด้วยความรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย และพึงพอใจแก่ทุกฝ่าย 2. เสริมสร้างมาตรฐานอนุญาโตตุลาการ ของสถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม 3. การพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 20 ตรี 4. ส่งเสริมระบบการขึ้นทะเบียนและพัฒนาบุคคลเพื่อทำหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและผู้ประนีประนอมประจำสำนักงานศาลยุติธรรม

2569	2570	2571	2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 72

ยุทธศาสตร์ M Modern Innovation นวัตกรรมสมัยใหม่

เป้าประสงค์

นวัตกรรมของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมส่งเสริมการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานและการบริการประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

จำนวนนวัตกรรม

ปีงบประมาณ 2569	ปีงบประมาณ 2570	ปีงบประมาณ 2571	ปีงบประมาณ 2572
1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ
ประเด็นย่อยที่ 1 เสริมสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยี **เป้าหมาย** การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการประชาชนและการบริหารจัดการศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม **ตัวชี้วัด** นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมเพิ่มขึ้นหรือได้รับการต่อยอด 2569 | 2570 | 2571 | 2572 1 นวัตกรรม | 1 นวัตกรรม | 1 นวัตกรรม | 1 นวัตกรรม	1. ส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการทางศาล 2. เสริมสร้างระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการทำงานอย่างครบวงจร เพื่อลดปริมาณการใช้กระดาษ 3. พัฒนาและคัดสรรเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ที่เหมาะสมควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยี Big Data ของสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและยกระดับบริการประชาชน 4. สนับสนุนการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลระหว่างหน่วยงานของรัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชนและการดำเนินงานของหน่วยงานตามกฎหมาย 5. พัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อนและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็น สร้างกลไกการจัดการเอกสารทางคดีในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวก และประหยัด

<table>
<tr><th>ประเด็นย่อย</th><th>แนวทางดำเนินการ</th></tr>
<tr><td>ประเด็นย่อยที่ 2 สร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารองค์กร
เป้าหมาย
กระบวนการทำงานทั้งระบบสอดประสานกับเทคโนโลยีที่นำมาใช้และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีต่อบริการของศาลยุติธรรม
ตัวชี้วัด
นวัตกรรมที่นอกเหนือจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรืองานวิจัยของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมเพิ่มขึ้นหรือได้รับการต่อยอด
<table>
<tr><th>2569</th><th>2570</th><th>2571</th><th>2572</th></tr>
<tr><td>2 นวัตกรรม/ฉบับ</td><td>2 นวัตกรรม/ฉบับ</td><td>2 นวัตกรรม/ฉบับ</td><td>2 นวัตกรรม/ฉบับ</td></tr>
</table>
</td><td>1. ส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมที่ไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี เพื่อการปฏิบัติภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม
2. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม
3. สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อบริการประชาชน
4. ยกระดับความรู้และการใช้ดิจิทัล (Digital literacy) ของบุคลากร</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>ประเด็นย่อย</th><th>แนวทางดำเนินการ</th></tr>
<tr><td>ประเด็นย่อยที่ 3 นวัตกรรมด้านกฎหมาย
เป้าหมาย
กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม มีอัตลักษณ์ในด้านการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนตลอดจนขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมให้สอดคล้องกับภาพรวมของการพัฒนาประเทศ
ตัวชี้วัด
ศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมมีการเสนอร่างกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนดและข้อบังคับ
<table>
<tr><th>2569</th><th>2570</th><th>2571</th><th>2572</th></tr>
<tr><td>3 เรื่อง</td><td>3 เรื่อง</td><td>3 เรื่อง</td><td>3 เรื่อง</td></tr>
</table>
</td><td>1. พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค และส่งเสริมการพัฒนาประเทศสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล
2. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของหน่วยงานภายนอกเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
3. เสริมสร้างกลไกการให้คำแนะนำและพิจารณากฎหมายที่ต้องพัฒนา ปรับปรุง หรือแก้ไขอย่างครบถ้วนรอบด้านตามหลักวิชาการแก่ศาลยุติธรรมและหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
4. พัฒนากระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามมาตรฐานสากล
5. ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายต่างประเทศกฎหมายระหว่างประเทศและข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการศาล และประสานความร่วมมือทางการศาลระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำสั่งศาลการบังคับใช้กฎหมาย และการคุ้มครองสิทธิทางกฎหมายของประชาชนในอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>ประเด็นย่อย</th><th>แนวทางดำเนินการ</th></tr>
<tr><td>

ประเด็นย่อยที่ 4 นวัตกรรมด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และสารสนเทศ

เป้าหมาย

ศาลยุติธรรมมีระบบการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และสารสนเทศที่ได้มาตรฐาน

ตัวชี้วัด

1. มีหน่วยงานและบุคลากรด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

2569	2570	2571	2572
มีหน่วยงานและบุคลากร	มีหน่วยงานและบุคลากร	มีหน่วยงานและบุคลากร	มีหน่วยงานและบุคลากร

2. มีนวัตกรรมเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์เพิ่มขึ้นหรือได้รับการต่อยอด

2569	2570	2571	2572
1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม

3. บุคลากรมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และการรับมือภัยคุกคาม

2569	2570	2571	2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	ร้อยละ 100

</td><td>

1. สร้างความตระหนักรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ
2. พัฒนาทักษะและสร้างความเชี่ยวชาญด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิค
3. ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศและไซเบอร์ของสำนักงานศาลยุติธรรม ภายใต้หลักการ Zero Trust
4. ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายประสานงานด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์
5. จัดให้มีเทคโนโลยีทันสมัย เพื่อตรวจสอบและป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์ รวมถึงจัดเก็บและเข้ารหัสข้อมูลเพื่อปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลและสารสนเทศอย่างเหมาะสม

</td></tr>
</table>

ยุทธศาสตร์ A Accessibility for all ทุกคนเข้าถึงได้อย่างเสมอภาค

เป้าประสงค์

ประชาชนเข้าถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามหลักสากลอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

ตัวชี้วัด

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการได้ใช้สิทธิต่อสู้คดีอย่างเท่าเทียมตามกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติจากศาลยุติธรรม

ปีงบประมาณ 2569	ปีงบประมาณ 2570	ปีงบประมาณ 2571	ปีงบประมาณ 2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ
ประเด็นย่อยที่ 1 ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายแก่คู่ความและประชาชน **เป้าหมาย** การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพคู่ความและประชาชนเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ **ตัวชี้วัด** ศาลยุติธรรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทุกฝ่ายที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม 2569: ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน 2570: ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน 2571: ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน 2572: ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน	1. คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2. หลักประกันในเรื่องสิทธิ เสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคล การป้องกันการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย 3. หลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 4. ฟื้นฟู เยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา และการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว 5. เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับคดีผู้ประกัน การบังคับคดีโทษปรับและการบังคับคดีความผิดทางพินัย 6. การคุ้มครองและจ่ายค่าตอบแทนพยานตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม 7. นำแนวทางการปฏิบัติราชการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางมาใช้ในการปฏิบัติงานและให้บริการประชาชน

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ
ประเด็นย่อยที่ 2 สร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ **เป้าหมาย** สร้างความเป็นธรรมและเท่าเทียมในทุกมิติ **ตัวชี้วัด** มาตรการที่ศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดขึ้นเพื่อสร้างความเท่าเทียมในกระบวนการยุติธรรม 2569: เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณที่ผ่านมา 2570: เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณที่ผ่านมา 2571: เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณที่ผ่านมา 2572: เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณที่ผ่านมา	1. การลดอุปสรรคทางกายภาพ ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงการอำนวยความยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน คู่ความ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม 2. จัดตั้งหรือเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลของศาลยุติธรรมเพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการขอปล่อยชั่วคราว การกำกับดูแล และติดตามผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราว 4. ส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มเปราะบางเข้าถึงการอำนวยความยุติธรรม การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และการบำบัดฟื้นฟูตามกฎหมายได้อย่างสะดวกรวดเร็ว 5. เพิ่มช่องทางการเข้าถึงการอำนวยความยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้แก่คู่ความ พยานหรือผู้เกี่ยวข้องที่มิได้พำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทย 6. พัฒนาระบบการดำเนินคดีสำหรับประชาชนที่ดำเนินคดีด้วยตัวเอง (Self- Represented Litigation)

ยุทธศาสตร์ R Ready for the future พร้อมมุ่งสู่อนาคต

เป้าประสงค์

การขับเคลื่อนระบบงานศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าตามยุคสมัย

ตัวชี้วัด

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมมีผลการประเมินการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าระดับดีมาก

ปีงบประมาณ 2569	ปีงบประมาณ 2570	ปีงบประมาณ 2571	ปีงบประมาณ 2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ
ประเด็นย่อยที่ 1 ส่งเสริมระบบงานศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง **เป้าหมาย** ระบบงานศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมตอบสนองต่อการพัฒนาองค์กรเพื่อให้บริการประชาชนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน **ตัวชี้วัด** ระบบงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมได้รับการพัฒนาหรือต่อยอด 2569: 1 ระบบงาน 2570: 1 ระบบงาน 2571: 1 ระบบงาน 2572: 1 ระบบงาน	1. เพิ่มประสิทธิภาพระบบงานและการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม 2. พัฒนาโครงสร้างองค์กรให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม 3. ส่งเสริมมาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคลของข้าราชการศาลยุติธรรม พนักงานศาลยุติธรรมและลูกจ้าง 4. เสริมสร้างนโยบายประธานศาลฎีกา และแผนอื่นของหน่วยงาน เพื่อแผนยุทธศาสตร์นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 5. พัฒนาระบบงบประมาณ การเงิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน และการบริหารทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพ

<table>
<tr><th>ประเด็นย่อย</th><th>แนวทางดำเนินการ</th></tr>
<tr><td>

ประเด็นย่อยที่ 2 ส่งเสริมความรู้ความเชี่ยวชาญแก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมาย

ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้รับการเพิ่มพูนความรู้และความเชี่ยวชาญอย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัด

การอบรมสัมมนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามแผนปฏิบัติการจัดการอบรมและสัมมนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

<table>
<tr><th>2569</th><th>2570</th><th>2571</th><th>2572</th></tr>
<tr><td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90</td><td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90</td><td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90</td><td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90</td></tr>
</table>

</td><td>

1. เสริมสร้างหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ นโยบายประธานศาลฎีกา งานวิจัย ปัญหาข้อขัดข้องและผลการประเมินการฝึกอบรม
2. วางแผน พัฒนา และดำเนินการฝึกอบรม รวมถึงพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
3. ติดตามประเมินผลการพัฒนาและฝึกอบรมข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
4. เสริมสร้างหลักสูตรที่จำเป็นต่อการพัฒนาข้าราชการศาลยุติธรรม เพื่อให้บุคลากรทุกคนได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

</td></tr>
<tr><td>

ประเด็นย่อยที่ 3 ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานภายในและต่างประเทศ

เป้าหมาย

ศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานภายในและต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ

<table>
<tr><th>2569</th><th>2570</th><th>2571</th><th>2572</th></tr>
<tr><td>ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ</td><td>ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ</td><td>ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ</td><td>ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ</td></tr>
</table>

</td><td>

1. ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานภายในและต่างประเทศ
2. ยกระดับกลไกการทำงานเชิงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม
3. พัฒนาต่อยอดบันทึกความร่วมมือระหว่างศาลและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมหรือหน่วยงานอื่น

</td></tr>
</table>

ยุทธศาสตร์ T Trust ความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชน

เป้าประสงค์

ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในการอำนวยความยุติธรรมของศาลยุติธรรม

ตัวชี้วัด

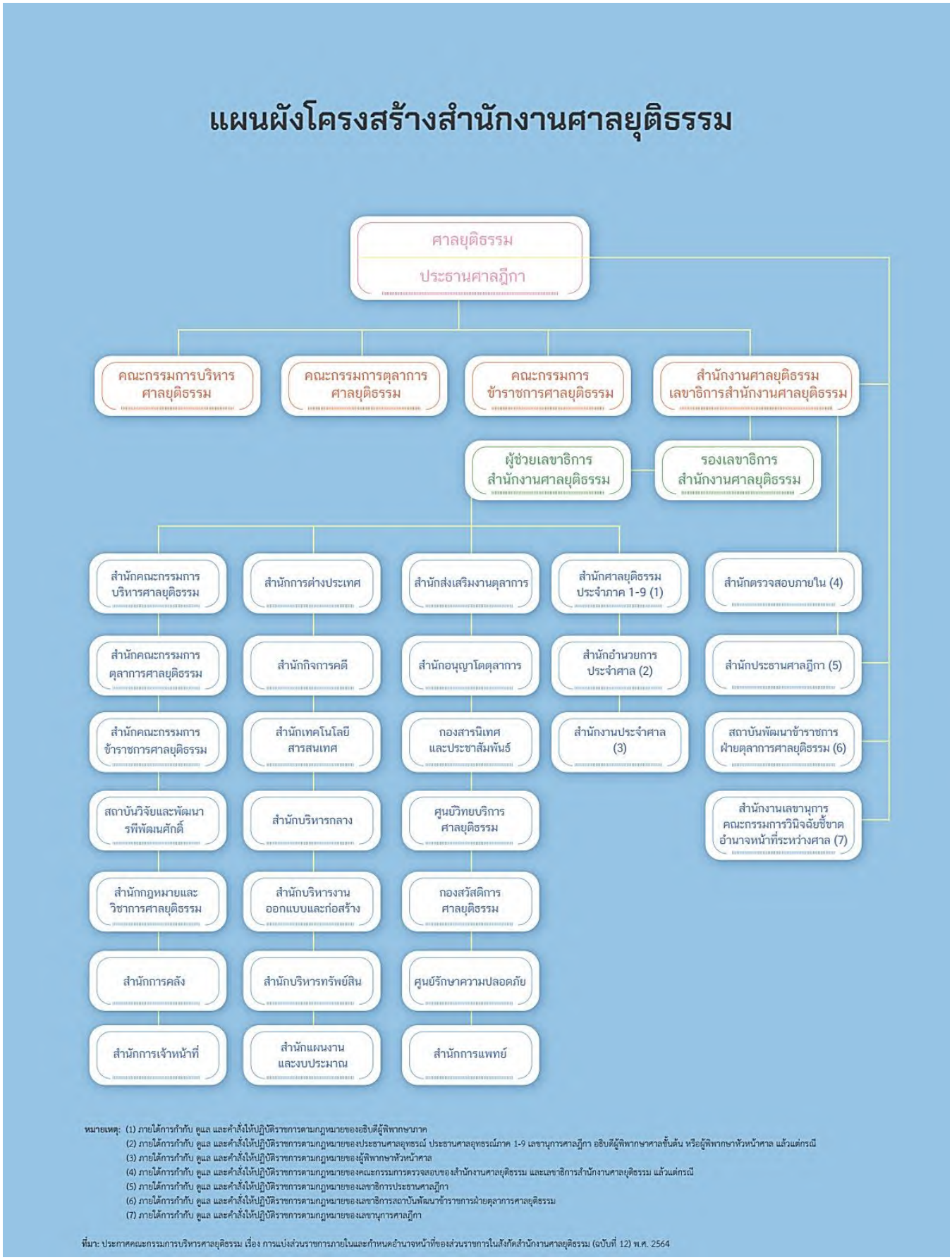
ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนว่าจะได้รับการอำนวยความยุติธรรมที่ถูกต้องเป็นธรรมจากศาลยุติธรรม

ปีงบประมาณ 2569	ปีงบประมาณ 2570	ปีงบประมาณ 2571	ปีงบประมาณ 2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ
ประเด็นย่อยที่ 1 การเสริมสร้างความโปร่งใสและมาตรฐานการดำเนินงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมตามมาตรฐานสากล **เป้าหมาย** การดำเนินงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมสอดคล้องกับมาตรฐานสากล **ตัวชี้วัด** ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม 2569: ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 / 2570: ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 / 2571: ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 / 2572: ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82	1. เสริมสร้างมาตรฐานการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในแต่ละศาลชั้นศาลและประเภทคดี และส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานทั้งในและต่างประเทศ 2. ส่งเสริมการดำเนินการตามกรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (International Framework for Court Excellence : IFCE) 3. พัฒนาและส่งเสริมระบบการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการปฏิบัติราชการของศาลยุติธรรมและหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม 4. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมตามมาตรฐานสากล เพื่อยกระดับประเทศไทยในสังคมโลก

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ
ประเด็นย่อยที่ 2 สนับสนุนการเรียนรู้ไม่สิ้นสุดแก่ประชาชนและความเข้าใจที่ถูกต้องของประชาชนต่อการทำงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม **เป้าหมาย** ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องของประชาชนต่อการทำงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม **ตัวชี้วัด** ช่องทางของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมในการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในสังคม 2569: ในสถานที่และออนไลน์ / 2570: ในสถานที่และออนไลน์ / 2571: ในสถานที่และออนไลน์ / 2572: ในสถานที่และออนไลน์	1. เผยแพร่ความรู้ เสริมสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน และเสริมสร้างระบบบริการสารสนเทศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของสังคม 2. ส่งเสริมการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม 3. สร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงบทบาทและภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมทั้งภายในและต่างประเทศ 4. สร้างระบบ Open Government เพื่อให้ผู้ใช้บริการภาคประชาชน ภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐ สามารถค้นหาและเข้าถึงข้อมูลที่มีคุณภาพได้ง่าย 5. ส่งเสริมให้หน่วยงานภายนอกและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสังคมของศาลยุติธรรม

ภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงาน

สำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น มีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหัวหน้าหน่วยงานและเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการและงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

สำนัก สถาบัน กอง และศูนย์

สำนัก สถาบัน กอง และศูนย์สังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ส่วนกลาง ทำหน้าที่สนับสนุนศาลยุติธรรม ส่งเสริมงานตุลาการและวิชาการ ได้แก่ กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ งานงบประมาณและการเงินของศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม ส่งเสริม ประสาน และดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท อนุญาโตตุลาการ และการระงับข้อพิพาทโดยทางเลือกอื่น สนับสนุนการดำเนินงานของศาลในด้านวิชาการกฎหมาย และระเบียบเพื่ออำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนจัดหาครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคารสถานที่ และบ้านพักของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม งานบริหารงานบุคคลและพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

สำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 1 - 9

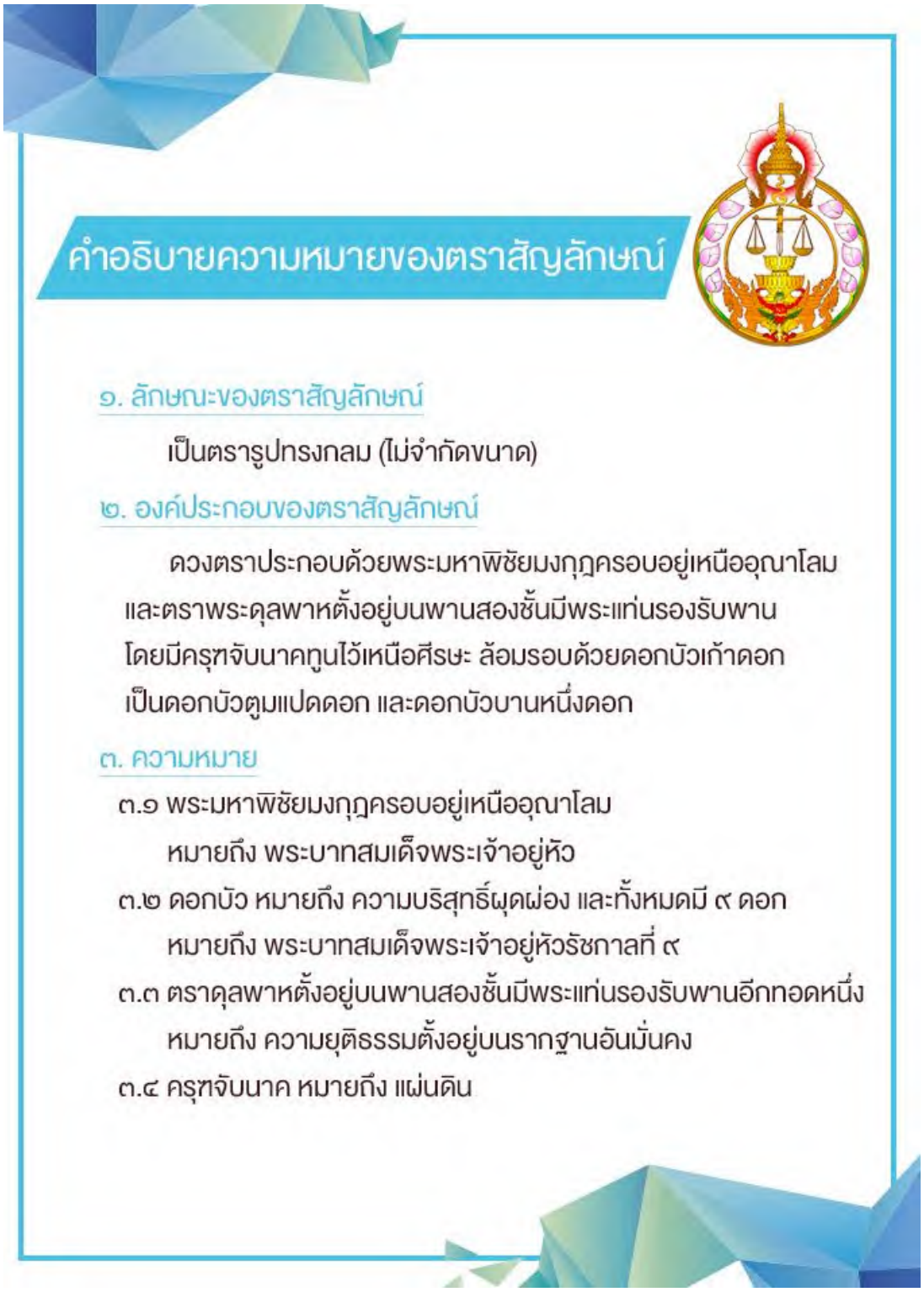
สำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 1 - 9 เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนปฏิบัติงานของสำนักอำนวยการประจำศาลและสำนักงานประจำศาลในเขตของอธิบดี รวมทั้งสนับสนุนงานวิชาการ งานแผนงาน การบริหารงบประมาณ งานด้านกฎหมายและเทคโนโลยีสารสนเทศและประสานงานร่วมกับหน่วยงานส่วนกลางและศาลในสังกัด

สำนักอำนวยการประจำศาลและสำนักงานประจำศาล

สำนักอำนวยการประจำศาลและสำนักงานประจำศาล เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนงานศาลในด้านบริหารจัดการและด้านวิชาการ เพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม รวมทั้งนำการระงับข้อพิพาททางเลือกมาใช้ นอกเหนือจากการพิจารณาพิพากษาคดี ตลอดจนสนับสนุนงานด้านวิชาการ แผนงาน การบริหารงบประมาณ และพัฒนาเทคโนโลยีรวมถึงประสานงานร่วมกับสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค

➢**คำอธิบายความหมายของตราสัญลักษณ์**

<u>สำนักงานศาลยุติธรรม</u>

นับจากวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ ศาลยุติธรรมได้แยกเป็นอิสระจากกระทรวงยุติธรรม โดยมีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคลเป็นหน่วยธุรการ และมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา

อำนาจหน้าที่

สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการศาลยุติธรรม อาทิ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี การบริหารการเงิน การพัสดุ การวางแผนเกี่ยวกับบุคลากรการบริหารจัดการอาคารสถานที่ งานทางวิชาการ และงานส่งเสริมงานตุลาการ ซึ่งลักษณะของงานเหล่านี้เป็นไปตามลักษณะของการบริหารองค์กรหรือหน่วยงาน และที่สำคัญคือการสนับสนุนงานตุลาการอันเป็นภารกิจหลักให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และเป็นเลิศในการอำนวยความยุติธรรม

หน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการและงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยมีส่วนราชการภายในประกอบด้วย

ส่วนกลาง

เป็นหน่วยประสาน กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษา แนะนำ และวางหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ

ส่วนภูมิภาค

มีหน่วยงานระดับภาคจำนวน ๙ หน่วยงาน คือ สำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๑ - ภาค ๙ โดยเป็นหน่วยส่งเสริมสนับสนุนงานศาลในด้านบริหารจัดการและด้านวิชาการให้กับหน่วยงานในเขตอำนาจอธิบดีผู้พิพากษาภาค

ส่วนสนับสนุนงานศาล

ได้แก่ หน่วยงานระดับสำนักอำนวยการประจำศาล และหน่วยงานระดับสำนักงานประจำศาล โดยเป็นหน่วยสนับสนุนการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาด้านธุรการ ด้านวิชาการ รวมทั้งการประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ

บทบาทภารกิจ

บทบาทภารกิจของสำนักงานศาลยุติธรรม มีดังนี้

๑) กำหนดนโยบายการบริหารด้านบุคลากร งบประมาณและแผนงานให้เป็นไปตามหลักการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance)

๒) ดำเนินการด้านเลขานุการของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) และคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม (ก.ศ.)

๓) สรรหาอัตรากำลังข้าราชการตุลาการและธุรการ พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพและทักษะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๔) ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมายและระบบงานของศาลยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

๕) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน กำหนดตัวชี้วัดประสิทธิผลและมูลค่าผลงานต่อหน่วย (Unit Cost)

๖) ประสานงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง

➢ **หน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม**

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๓ กำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการ และงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งส่วนราชการภายใน ดังนี้

ศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร จำนวนทั้งสิ้น 274 ศาล (9 สาขา)
สำนักแผนงานและงบประมาณ
สำนักงานศาลยุติธรรม
ศาลฎีกา
จำนวน 1 ศาล
ศาลชั้นอุทธรณ์
จำนวน 11 ศาล
ศาลอุทธรณ์
ศาลอุทธรณ์ภาค 1
ศาลอุทธรณ์ภาค 2
ศาลอุทธรณ์ภาค 3
ศาลอุทธรณ์ภาค 4
ศาลอุทธรณ์ภาค 5
ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ
ศาลอุทธรณ์ภาค 6
ศาลอุทธรณ์ภาค 7
ศาลอุทธรณ์ภาค 8
ศาลอุทธรณ์ภาค 9
ศาลชั้นต้น
จำนวน 262 ศาล (9 สาขา)
ไม่สังกัดสำนักงาน
อธิบดีผู้พิพากษาประจำภาค 1 - 9
ศาลแพ่ง
ศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ศาลแพ่งธนบุรี
ศาลแพ่งตลิ่งชัน
ศาลแพ่งพระโขนง
ศาลแพ่งมีนบุรี
ศาลอาญา
ศาลอาญากรุงเทพใต้
ศาลอาญาธนบุรี
ศาลอาญาตลิ่งชัน
ศาลอาญาพระโขนง
ศาลอาญามีนบุรี
ศาลอาญาคดีทุจริตและพระพฤติมิชอบกลาง
ศาลอาญาคดีทุจริตและพระพฤติมิชอบภาค 1 - 9
ศาลชำนัญพิเศษที่ไม่อยู่ในสังกัดฯ ได้แก่
ศาลแรงงานกลาง
ศาลแรงงานภาค 1 - 9
ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง
ศาลภาษีอากรกลาง
ศาลล้มละลายกลาง
ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
สังกัดสำนักงาน
อธิบดีผู้พิพากษาประจำภาค 1- 9
ศาลจังหวัด
จำนวน 111 ศาล
ศาลแขวง
จำนวน 39 ศาล
ศาลชำนัญพิเศษที่อยู่ในสังกัดฯ ได้แก่
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด
จำนวน 76 ศาล
ศาลสาขา ได้แก่
ศาลจังหวัดสีคิ้ว สาขาปากช่อง
ศาลจังหวัดมหาสารคาม สาขาพยัคฆภูมิพิสัย
ศาลจังหวัดน่าน สาขาปัว
ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน สาขาปาย
ศาลจังหวัดเชียงราย สาขาเวียงป่าเป้า
ศาลจังหวัดพิษณุโลก สาขานครไทย
ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง สาขามีนบุรี
ศาลแรงงานภาค 1 สาขาพระนครศรีอยุธยา
ศาลแรงงานภาค 2 สาขาระยอง
ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2563
เปิดทำการศาลแขวงกระบี่ และศาลแขวงตรัง
หมายเหตุ -จำนวนทั้งสิ้นนี้ไม่ได้นับรวมศาลสาขา
-ศาลชำนัญพิเศษความหมายตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ.2558 (มาตรา 3)

แนวข้อสอบความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน (ที่มักเรียกกันว่า "รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560") ถูกประกาศใช้ครั้งแรกในปีใด (พ.ศ.)

ก. 2550 ข. 2560 ค. 2540 ง. 2564

เฉลย : ข. 2560 รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีปีพุทธศักราชเป็น **พ.ศ.** 2560 (ค.ศ. 2017) ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่จัดทำหลังการเปลี่ยนแปลงการเมืองในช่วงก่อนหน้า และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับองค์กรอิสระ สิทธิพื้นฐาน กระบวนการเลือกตั้ง และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

2. บทบัญญัติพื้นฐานของรัฐธรรมนูญมักเรียกว่าอะไร และมีความสำคัญอย่างไร

ก. กฎหมายลูก — เป็นกฎหมายรองที่ทำให้รัฐธรรมนูญไม่ต้องใช้

ข. บททั่วไป/มาตราตั้งต้น — ระบุหลักการและกรอบการปกครองสูงสุดของประเทศ มีลำดับความสำคัญเหนือกฎหมายอื่น ๆ

ค. กฎระเบียบการบริหาร — เป็นกฎภายในของราชการเท่านั้น

ง. พระราชกฤษฎีกา — เป็นคำสั่งของนายกรัฐมนตรี

เฉลย : ข. บททั่วไป/มาตราตั้งต้น — ระบุหลักการและกรอบการปกครองสูงสุดของประเทศ มีลำดับความสำคัญเหนือกฎหมายอื่น ๆ รัฐธรรมนูญเป็นกฎสูงสุดของประเทศ (supremacy of constitution) บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญกำหนดรูปแบบรัฐ การแบ่งอำนาจ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน และหลักการในการตรา/บังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ซึ่งต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

3. ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 องค์ประกอบของรัฐสภาประกอบด้วยอะไรบ้าง

ก. สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว ข. วุฒิสภาเพียงสภาเดียว

ค. สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา (รัฐสภาเป็นสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาร่วมกัน)

ง. สภาองค์กรท้องถิ่นและคณะกรรมการรัฐบาล

เฉลย : ค. สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา (รัฐสภาเป็นสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาร่วมกัน) รัฐธรรมนูญระบุระบบสองสภา (bicameral) ได้แก่ **สภาผู้แทนราษฎร** ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และ **วุฒิสภา** ซึ่งมีบทบาทกำกับ/พิจารณาร่วมในบางเรื่อง — เมื่อร่วมประชุมกันเรียกว่า "รัฐสภา" เพื่อพิจารณากฎหมายบางประเภท (เช่น ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข/การยืนยันแต่งตั้งบางตำแหน่ง)

4. ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ระบุว่าอำนาจนิติบัญญัติอยู่ที่ไหน

ก. ประชาชนเท่านั้น ข. รัฐสภา (สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา)

ค. ผู้พิพากษา ง. คณะรัฐมนตรีเพียงอย่างเดียว

เฉลย : ข. รัฐสภา (สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา) อำนาจนิติบัญญัติในระบบรัฐธรรมนูญไทยเป็นของ **รัฐสภา** ที่ทำหน้าที่ตรากฎหมาย โดยทั่วไปสภาผู้แทนราษฎรเป็นฝ่ายร่างกฎหมายหลัก ส่วนวุฒิสภาพิจารณาและให้ความเห็นชอบในกฎหมายหลายประเภทตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

5. ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 บทบัญญัติใดรับประกันสิทธิพื้นฐานของประชาชน เช่น เสรีภาพทางความเห็น เสรีภาพในการนับถือศาสนา และเสรีภาพในการชุมนุม

ก. ไม่มีบทบัญญัติด้านสิทธิมนุษยชน

ข. มาตรา/บทที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของบุคคล (Fundamental Rights)

ค. มีเพียงประกาศกระทรวง ง. เป็นเรื่องของกฎหมายท้องถิ่น

เฉลย : ข. มาตรา/บทที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของบุคคล (Fundamental Rights) รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มีบทบัญญัติด้านสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหลายมาตรา (เช่น เสรีภาพแสดงความเห็น เสรีภาพในการชุมนุม การได้รับความเป็นธรรม สิทธิในการดำรงชีวิตที่ดี ฯลฯ) ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องคุ้มครองและไม่สามารถละเมิดโดยพลการ

6. ใครเป็นประมุขของรัฐตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญไทย

ก. นายกรัฐมนตรี ข. ประธานรัฐสภา ค. พระมหากษัตริย์ ง. ประธานศาลฎีกา

เฉลย : ค. พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญไทยยืนยันระบบ "ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" พระมหากษัตริย์ทรงมีบทบาทตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น พระราชทานรัฐธรรมดา (พระบรมราชโองการ) แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีตามตรรกะรัฐสภา ฯลฯ แต่บทบาทเป็นเชิงสถาบันและพิธีการภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

7. การแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ต้องผ่านกระบวนการพิเศษ — ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับเงื่อนไขการแก้ไข (ตามบทบัญญัติหลักบางประการ)

ก. แก้ไขโดยคำสั่งประธานาธิบดีเพียงคนเดียว

ข. ต้องเสนอเป็นร่างแก้ไขให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ และมีเงื่อนไขร่วม (เช่นเสียง ส.ว. บางส่วนหากเกี่ยวกับบทเฉพาะ)

ค. แก้ไขง่าย ๆ โดยคณะรัฐมนตรีคนเดียว ง. แก้ไขไม่ได้โดยเงื่อนไขใด ๆ

เฉลย : ข. ต้องเสนอเป็นร่างแก้ไขให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ และมีเงื่อนไขร่วม (เช่นเสียง ส.ว. บางส่วนหากเกี่ยวกับบทเฉพาะ) การแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นกระบวนการที่เข้มงวด — ต้องเสนอเป็นร่างแก้ไขให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระตามมาตรา 256 เป็นต้น และหากการแก้ไขเกี่ยวกับบางมาตรา (เช่น หมวดกษัตริย์ บทเกี่ยวกับศาล

หรือองค์กรอิสระ) จะมีเงื่อนไขเสริม เช่น ต้องได้รับเสียงเห็นชอบจาก ส.ว. ในจำนวนที่กำหนด หรืออาจต้องยกร่างสู่การลงประชามติ

8. ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 อำนาจในการบริหารประเทศเป็นของใครโดยหลัก

ก. คณะรัฐมนตรี (รัฐบาล) ซึ่งต้องได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร

ข. ศาลฎีกา ค. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ง. คณะกรรมการการเลือกตั้ง

เฉลย : ก. คณะรัฐมนตรี (รัฐบาล) ซึ่งต้องได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร อำนาจบริหาร (executive power) อยู่ที่คณะรัฐมนตรีซึ่งนำโดยนายกรัฐมนตรี ผู้ได้รับแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ตามคำแนะนำของรัฐสภา/พฤติการณ์ตามรัฐธรรมนูญ — รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรและระบบรัฐสภา

9. รัฐธรรมนูญกำหนดบทบาทใดสำหรับศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลที่มีอำนาจในเรื่องรัฐธรรมนูญ

ก. ไม่มีบทบาทเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

ข. มีอำนาจวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย วินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับบทบาทรัฐสภา/คณะรัฐมนตรี และวินิจฉัยการแก้ไขรัฐธรรมนูญในบางกรณี

ค. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานบริหารแทนคณะรัฐมนตรี

ง. ให้คำแนะนำด้านเศรษฐกิจแก่รัฐสภา

เฉลย : ข. มีอำนาจวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย วินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับบทบาทรัฐสภา/คณะรัฐมนตรี และวินิจฉัยการแก้ไขรัฐธรรมนูญในบางกรณี ศาลรัฐธรรมนูญ (หรือหน่วยงานตุลาการที่มีอำนาจรัฐธรรมนูญ) ทำหน้าที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายและการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรรัฐ รวมถึงให้คำวินิจฉัยในข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญ และในกรณีแก้ไขรัฐธรรมนูญศาลอาจมีอำนาจตรวจสอบกระบวนการแก้ไขว่าขัดต่อมาตราเกี่ยวกับการแก้ไขหรือไม่

10. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มีมาตราที่ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิชุมชนและบทบาทของรัฐในการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างไร (สรุป)

ก. ไม่มีบทบาทของรัฐในการส่งเสริมประชาธิปไตย

ข. ระบุว่ารัฐจะส่งเสริมความรู้เรื่องการปกครอง ระบบประชาธิปไตย และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ค. ให้สิทธิเฉพาะกลุ่มผู้มีอำนาจเท่านั้น ง. ห้ามประชาชนเข้าชุมนุมโดยเด็ดขาด

เฉลย : ข. ระบุว่ารัฐจะส่งเสริมความรู้เรื่องการปกครอง ระบบประชาธิปไตย และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รัฐธรรมนูญมีมาตราที่เน้นการส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยและให้รัฐมีบทบาทในการสร้างเงื่อนไขให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง เช่น มาตราที่ระบุว่ารัฐต้องส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

11. ใครมีอำนาจแต่งตั้งประธานรัฐสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ (สรุปหน้าที่/กระบวนการ)

ก. ประธานาธิบดีแต่งตั้งโดยตรง

ข. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกและลงมติเลือกประธานสภาผู้แทนราษฎรตามกระบวนการภายในสภา

ค. ศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้ง ง. ประธานคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยอัตโนมัติ

เฉลย : ข. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกและลงมติเลือกประธานสภาผู้แทนราษฎรตามกระบวนการภายในสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรถูกเลือกภายในสภาโดยสมาชิกของสภาเองตามขั้นตอนในข้อบังคับการประชุม เพื่อทำหน้าที่บังคับการประชุมและเป็นตัวแทนของสภา

12. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กำหนดเงื่อนไขการเป็น "ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง" อย่างไรโดยทั่วไป

ก. ต้องเป็นชาวต่างชาติที่อาศัยในไทย

ข. ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย มีอายุถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และมีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย

ค. ไม่จำกัด — ทุกคนในประเทศสามารถลงคะแนนได้

ง. ต้องเป็นข้าราชการเท่านั้น

เฉลย : ข. ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย มีอายุถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และมีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญมอบหมายให้มีกฎหมายกำหนดว่าใครคือผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยหลัก โดยทั่วไปต้องเป็นพลเมืองไทยที่มีอายุถึงขีดตามกฎหมาย (เช่น 18 ปีขึ้นไป) และจดทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้การใช้สิทธิเป็นไปอย่างเป็นระบบ

13. ตามรัฐธรรมนูญ บทบาทขององค์กรอิสระ (เช่น กกต., ป.ป.ช., สตง.) คืออะไรโดยสรุป

ก. เป็นหน่วยงานรัฐบาลที่ขึ้นกับคณะรัฐมนตรีโดยตรง

ข. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เฉพาะทางอย่างอิสระจากฝ่ายบริหาร เพื่อรักษาดุลยพินิจในเรื่องที่ต้องการความเป็นกลาง เช่น การเลือกตั้ง การต่อต้านการทุจริต ฯลฯ

ค. เป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมือง ง. ทำหน้าที่เป็นศาลในทุกคดี

เฉลย : ข. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เฉพาะทางอย่างอิสระจากฝ่ายบริหาร เพื่อรักษาดุลยพินิจในเรื่องที่ต้องการความเป็นกลาง เช่น การเลือกตั้ง การต่อต้านการทุจริต ฯลฯ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 จัดตั้งองค์กรอิสระหลายแห่งเพื่อทำหน้าที่ที่ต้องการความเป็นกลาง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.), คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ป.ป.ช.) เป็นต้น โดยมีหลักการคุ้มครองความเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมือง

14. รัฐธรรมนูญกำหนดบทบาทพระมหากษัตริย์อย่างไรเมื่อไม่สามารถปฏิบัติพระราชกรณียกิจได้ชั่วคราว (เช่น เสด็จไปต่างประเทศหรือทรงประชวร)

ก. ยกเลิกสถาบันพระมหากษัตริย์ชั่วคราว

ข. มีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (Regent) หรือมาตรการชั่วคราวตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

ค. ให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นประมุขแทน ง. ยกเลิกการใช้พระราชอำนาจทั้งหมด

เฉลย : ข. มีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (Regent**) หรือมาตรการชั่วคราวตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ** รัฐธรรมนูญมีมาตรการรองรับกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่สามารถปฏิบัติพระราชกรณียกิจได้ชั่วคราว เช่น การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (Regent) ตามบทบัญญัติ และจำเป็นต้องมีการสาบานตนหรือประกาศตามขั้นตอนที่กำหนด

15. การตั้งคณะรักษาความปลอดภัยแห่งชาติหรือหน่วยงานใดที่มีอำนาจเหนือรัฐธรรมนูญเป็นไปได้หรือไม่ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

ก. ได้ — ทุกหน่วยงานสามารถตั้งได้โดยไม่ต้องคำนึงรัฐธรรมนูญ

ข. ไม่ได้ — ไม่มีหน่วยงานใดสามารถมีอำนาจเหนือรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดและทุกการดำเนินการของรัฐต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ค. ได้เฉพาะเมื่อมีคำสั่งจากพรรคการเมือง ง. ขึ้นกับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

เฉลย : ข. ไม่ได้ — ไม่มีหน่วยงานใดสามารถมีอำนาจเหนือรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดและทุกการดำเนินการของรัฐต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หลักสำคัญของรัฐธรรมนูญคือการเป็นกฎหมายสูงสุด (supremacy) — ไม่มีหน่วยงานใด รวมทั้งคณะรักษาความปลอดภัยหรือหน่วยงานใด ๆ ที่สามารถใช้อำนาจขัดหรืออยู่เหนือรัฐธรรมนูญได้ตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ

16. รัฐธรรมนูญระบุภารกิจของรัฐเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิทางสังคม (เช่น การศึกษา การรักษาพยาบาล) อย่างไร (สรุป)

ก. รัฐไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

ข. รัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมและจัดให้มีนโยบายเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ค. ให้ภารกิจนี้เป็นความรับผิดชอบของเอกชนทั้งหมด

ง. ระบุเพียงแนวคิดโดยไม่บังคับให้รัฐปฏิบัติ

เฉลย : ข. รัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมและจัดให้มีนโยบายเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี รัฐธรรมนูญมีมาตราที่เน้นสถานะรัฐในฐานะผู้รับผิดชอบต่อสวัสดิภาพของประชาชน โดยกำหนดภารกิจเชิงบังคับและเชิงนโยบายให้รัฐต้องจัดการหรือส่งเสริมมาตรการที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐาน

17. ใครกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

ก. รัฐธรรมนูญเป็นแนวทางและให้อำนาจกฎหมายลูก (พระราชบัญญัติ) กำหนดรายละเอียดของคุณสมบัติและกระบวนการเลือกตั้ง

ข. ประมุขกำหนดทั้งหมดตามดุลยพินิจ ค. ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวิธีการเลือกตั้ง

ง. พรรคการเมืองเป็นผู้กำหนด

เฉลย : ก. รัฐธรรมนูญเป็นแนวทางและให้อำนาจกฎหมายลูก (พระราชบัญญัติ) กำหนดรายละเอียดของคุณสมบัติและกระบวนการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการกว้าง ๆ เช่น การเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยเสรีและเป็นธรรม แต่รายละเอียดเช่น อายุ การสมัคร คุณสมบัติ วิธีการเลือกตั้งจะถูกกำหนดลงในกฎหมายลูก เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

18. การใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสามารถถูกจำกัดได้หรือไม่ และภายใต้เงื่อนไขใด

ก. ไม่สามารถจำกัดได้ในทุกกรณี

ข. สามารถจำกัดได้ตามกฎหมายโดยมีเหตุผลชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เช่น เพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยต้องมีสัดส่วนน้อยที่สุด (proportionality)

ค. สามารถจำกัดได้โดยคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดเพียงอย่างเดียว

ง. จำกัดได้โดยอำนาจของพรรคการเมือง

เฉลย : ข. สามารถจำกัดได้ตามกฎหมายโดยมีเหตุผลชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เช่น เพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยต้องมีสัดส่วนน้อยที่สุด (proportionality) รัฐธรรมนูญอนุญาตให้มีการจำกัดสิทธิได้เมื่อมีเหตุผลและมีกฎหมายที่ชัดเจน แต่การจำกัดต้องไม่เกินความจำเป็น ต้องคำนึงหลักนิติธรรม และไม่ใช้เป็นข้ออ้างละเมิดสิทธิอย่างไร้ขอบเขต

19. ใครเป็นผู้มีอำนาจในการยุบสภา (สภาผู้แทนราษฎร) ตามระบบรัฐสภาไทย (ตามหลักทั่วไปของรัฐธรรมนูญ)

ก. ประธานศาลฎีกา

ข. พระมหากษัตริย์ โดยคำนึงตามข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีหรือบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

ค. ประชาชนโดยตรงลงมติยุบสภา ง. ผู้นำพรรคการเมืองใหญ่ที่สุดคนเดียว

เฉลย : ข. พระมหากษัตริย์ โดยคำนึงตามข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีหรือบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ในระบบรัฐสภาไทย การยุบสภามักเกิดขึ้นตามการขอพระราชทานยุบสภาจากนายกรัฐมนตรีต่อพระมหากษัตริย์ ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญ และมีขั้นตอนตามบทบัญญัติ เช่น การประกาศพระบรมราชโองการยุบ ซึ่งมีผลให้ต้องจัดการเลือกตั้งใหม่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

20. รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการใดเกี่ยวกับการใช้อำนาจโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ (administrative power)

ก. เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้อำนาจตามอำเภอใจโดยไม่ต้องรับผิดชอบ

ข. เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้อำนาจตามกฎหมาย มีความรับผิดชอบโปร่งใส และต้องอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม (rule of law)

ค. เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ง. เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ตัดสินคดีกฎหมายเอง

เฉลย : ข. เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้อำนาจตามกฎหมาย มีความรับผิดชอบโปร่งใส และต้องอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม (rule of law) รัฐธรรมนูญย้ำหลักการว่าการบริหารต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อการใช้อำนาจ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมและรักษาสิทธิของประชาชน

21. ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ (checks and balances) ประกอบด้วยหน่วยงานใดบ้าง (สรุป)

ก. คณะรัฐมนตรีเพียงอย่างเดียว

ข. รัฐสภา ศาล และองค์กรอิสระต่าง ๆ (เช่น ป.ป.ช., กกต.) เพื่อควบคุมซึ่งกันและกัน

ค. พรรคการเมืองเป็นผู้ตรวจสอบคนเดียว ง. ไม่มีการตรวจสอบใด ๆ

เฉลย : ข. รัฐสภา ศาล และองค์กรอิสระต่าง ๆ (เช่น ป.ป.ช., กกต.) เพื่อควบคุมซึ่งกันและกัน

ระบบรัฐธรรมนูญได้ออกแบบกลไกการถ่วงดุล (checks and balances) โดยให้สถาบันต่าง ๆ มีบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจของกันและกัน เช่น รัฐสภากำกับนิติบัญญัติ ศาลวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระทำหน้าที่เฉพาะด้านเพื่อคุ้มครองหลักธรรมาภิบาล

22. มาตราใดของรัฐธรรมนูญมักกล่าวถึง “ความรับผิดชอบของรัฐต่อการคุ้มครองสิทธิของเด็ก/ผู้สูงอายุ/กลุ่มเปราะบาง” (สรุปหน้าที่รัฐ)

ก. ไม่มีการกล่าวถึงกลุ่มเปราะบางเลย

ข. มีมาตราที่ระบุหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิกลุ่มเปราะบางและส่งเสริมสวัสดิการสังคม

ค. ให้ภาระหน้าที่แก่เอกชนโดยสมบูรณ์ ง. หน้าที่ดังกล่าวเป็นเรื่องของต่างประเทศ

เฉลย : ข. มีมาตราที่ระบุหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิกลุ่มเปราะบางและส่งเสริมสวัสดิการสังคม

รัฐธรรมนูญมีการบัญญัติให้รัฐต้องดูแล ปกป้อง และสร้างความมั่นคงให้กับกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ โดยการจัดบริการสาธารณสุข การศึกษา และนโยบายสวัสดิการที่เหมาะสม

23. รัฐธรรมนูญกำหนดอย่างไรเกี่ยวกับการใช้กฎหมายที่ประกอบกับรัฐธรรมนูญ (กฎหมายลูก)

ก. รัฐธรรมนูญไม่ต้องการให้มีกฎหมายลูกเลย

ข. รัฐธรรมนูญให้มีอำนาจจัดทำกฎหมายลูกเพื่อขยายความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพื่อปฏิบัติให้เกิดผลจริงในทางปฏิบัติ

ค. กฎหมายลูกสามารถขัดต่อรัฐธรรมนูญได้ ง. กฎหมายลูกเป็นคำสั่งของหน่วยธุรกิจเอกชน

เฉลย : ข. รัฐธรรมนูญให้มีอำนาจจัดทำกฎหมายลูกเพื่อขยายความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพื่อปฏิบัติให้เกิดผลจริงในทางปฏิบัติ บทบัญญัติรัฐธรรมนูญมักต้องการกฎหมายลูก (เช่น พระราชบัญญัติ) เพื่อกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติ เช่น กฎหมายเลือกตั้ง กฎหมายองค์กรอิสระ กฎหมายสิทธิมนุษยชน เป็นต้น — กฎหมายลูกต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

24. การบังคับใช้รัฐธรรมนูญเมื่อรัฐประกาศภาวะฉุกเฉินหรือภาวะสงคราม (สรุปหลักการทั่วไป) เป็นอย่างไร

ก. รัฐธรรมนูญถูกยกเลิกทันทีเมื่อประกาศภาวะฉุกเฉิน

ข. รัฐธรรมนูญยังคงมีผลบังคับใช้ แต่รัฐอาจมีการออกมาตรการชั่วคราวภายในกรอบกฎหมายและการควบคุมที่รัฐธรรมนูญ/กฎหมายกำหนด เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนเท่าที่จำเป็น

ค. ศาลสามารถยกเลิกกฎหมายฉุกเฉินได้ทันทีโดยไม่ต้องอธิบาย

ง. ให้ผู้นำพรรคการเมืองมีอำนาจเบ็ดเสร็จ

เฉลย : ข. รัฐธรรมนูญยังคงมีผลบังคับใช้ แต่รัฐอาจมีการออกมาตรการชั่วคราวภายในกรอบกฎหมายและการควบคุมที่รัฐธรรมนูญ/กฎหมายกำหนด เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนเท่าที่จำเป็น ในภาวะฉุกเฉิน รัฐอาจออกมาตรการพิเศษ แต่ต้องทำตามบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญ/กฎหมายกำหนด และการจำกัดสิทธิต้องมีเหตุผล เหมาะสม และชั่วคราว ไม่ใช่การยกเลิกหลักรัฐธรรมนูญโดยสิ้นเชิง

25. การตีความรัฐธรรมนูญใครมีอำนาจหลัก

ก. คณะรัฐมนตรี

ข. ศาลรัฐธรรมนูญหรือหน่วยงานตุลาการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีอำนาจวินิจฉัย

ค. พรรคการเมือง ง. สื่อมวลชน

เฉลย : ข. ศาลรัฐธรรมนูญหรือหน่วยงานตุลาการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีอำนาจวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ (หรือหน่วยงานวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ) เป็นผู้มีอำนาจหลักในการวินิจฉัยความหมายและการบังคับใช้ของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดความแน่นอนทางกฎหมายและคุ้มครองสิทธิของประชาชน